

**Lidt om de ældre led af slægterne Lerche og v. Westen.
Af Aage Lassen Landorph.**

I slutningen af det 17' og begyndelsen af det 18' årh. levede i Odense en anset købmand ved navn **A n d e r s L a u r i d s e n**; han blev stamfader til en talrig efterslægt,¹⁾ som efter hans fødeby, landsbyen Eilskov i Haarslev sogn paa Fyen, tog navnet Eilschou.

Anders Lauridsen er født d. $12/6$ 1664 i Eilskov; hans forældre **h e d L a u r i d s J ø r g e n s e n**¹⁾ og **M a r e n C h r i s t e n s - d a t t e r**; han døde $29/4$ 1738 i Odense og begravedes i St. Knuds kirke, hvor ogsaa begge hans hustruer blev begravet.²⁾

Han blev første gang gift $10/4$ 1695 med **A l h e d M a r i e F r i i s** (datter af bager på Vestergade³⁾ i Odense **C h r i s t e n H a n s e n F r i i s** og **L y k k e J ø r g e n s d a t t e r**), f. 1675, † $14/2$ 1706. Med sin første hustru havde han 5 sønner og 3 døtre, af hvilke 2 sønner og 2 døtre døde uden at efterlade sig børn.

Anders Lauridsens 2' hustru **h e d K i r s t e n v. W e s t e n**. Med hende havde han 5 sønner og 1 datter. En af sønnerne, **P e t e r v. W e s t e n E i l s c h o u**, døde barnløs efter at have stiftet legat. En anden søn døde $21/2$ år gl. En tredje søn, sognepræst i Jordløse **A n d e r s E i l s c h o u**, havde i sit ægteskab kun eet barn (en søn), der døde spæd. De øvrige sønner og datteren efterlod sig adskillige børn.¹⁾

I det følgende skal jeg forsøge at meddele et bidrag til oplysning om **K i r s t e n v. W e s t e n**s data og ascendens, hvorom fejlagtige og indbyrdes modstridende efterretninger haves i de trykte fremstillinger. Eilskovs stamtavle, der som kilder anfører: kirkebøger, familiemeddelelser, de Eilskovske stiftsdokumenter i rådhusarkivet og det Eilskovske testamente, siger, at **Anders Lauridsen** efter sin første hustrus død ($14/2$ 1706) sad $21/2$ år enkemand, hvorefter han (altså ca. aug. 1708) ægtede **K i r s t e n v. W e s t e n**, f. $21/10$ 1687, † $21/11$ 1758, datter af **M a t h i a s v. W e s t e n**, købmand, og **A n n e M a r i e S v i t z e r i K j e r t e m i n d e**.

Lengnicks stamtavle over slægten **v. W e s t e n**⁴⁾ har: **M a t h i a s v. W e s t e n**, borgmester i Nysted, ejede Aalholm, f. $24/2$ 1613, † 1679, g. (2) $19/9$ 1641: **S i d s e l (M a r i e) L e r c h e**, † 1670; 14 Børn, hvoribl.: **K i r s t i n e v. W e s t e n**, døbt 20 p. Tr. (= $4/11$) 1660 g. **Anders Lauridsen**, købmand, og var hans 2' kone (deres søn var **Mathias v. Westen Eilschow**, sognepr. til Fraugde).

Lengnicks stamtavle over borgmester i Nysted **M a d s L e r c h e s** descendens⁵⁾ har: **Z i d s e l (M a r i a ?) L e r c h e**,

g. Mathias v. Westen, borgmester i Nysted, † 1679; 13 (muligt 14) børn, hvoribl: Kirstine v. Westen, f. 1660.

Det er aldeles umuligt, at Lengnick kan have ret i, at den Kirsten v. Westen, der blev gift med Anders Lauridsen, er født år 1660, thi de børn, hun fik med Anders Lauridsen, er født fra 1709 til 1725, og hun skulde altså have fået børnene fra sit 49' til sit 65' år.

Kerteminde kirkebog udviser⁶⁾ imidlertid, at derværende købmand Matthis von Vestis (= v. Westens) datter Kirsten døbt^{es} 27/10 1687 (altså kan hun meget vel være født 21/10 1687, som anført i Eilskovs stamtavle). Hendes vielse til højagtbare og velfornemme køb- og handelsmand Seignr. Anders Lauritzen foregik i. h. t. kgl. bevilling d. 15/8 1708 i Peiter von Væst (= Peter v. Westen) apotekers hus i Odense (St. Knuds kirkebog).⁶⁾

Der er herefter ingen tvivl om, at det er Eilskovs stamtavle, der har det rigtige, og at Lengnicks oplysninger om Kirsten v. Westens forældre er feilagtige.

Der opstår herefter det spørgsmål, om Mathias v. Westen i Kerteminde hører hjemme på stamtavlen over den slægt v. Westen, som Lengnick har behandlet, og da hvorledes.

Af kirkebøgerne følger, at Mathias v. Westen var gift 2 gange: 1) med Kirsten Lauridsdatter, begr. 23/12 1685, 2) med Anna Marie Svitzer; vielsesdagen er ikke fundet, da Odense kirkebøger ikke haves for denne tid, og vielsen ikke findes anført i de eksisterende uddrag af de forsvundne kirkebøger; men vielsen må have fundet sted i 1686 eller begyndelsen af 1687, eftersom den første hustru begravedes 23/12 1685 og datteren Kirsten blev født 21/10 1687. Mathias v. Westen blev begravet 2/11 1694, 44 år gl., og må altså være født ca. 1650. Hans enke giftede sig påny d. 22/2 1699 i Kerteminde med Niels Mortensen og blev begravet sammesteds d. 5/10 1700.⁶⁾

Blandt de af Lengnick anførte børn af borgmester i Nysted Mathias v. Westen og Sidsel Marie Lerche skal jeg særlig fremhæve:

Nr. 6. M a d s (M a t h i a s) v. W e s t e n, db. 4 p. Tr. (= 7/7) 1650, »† 1702 som Student«,

Nr. 13. K i r s t i n e v. W e s t e n, db. 20 p. Tr. 1660 (jfr. ovenfor) og

Nr. 14. P e t e r v. W e s t e n, f. 28/11 1662, der blev apoteker i Odense år 1700, idet han samme år ægtede E l i s a b e t h B e c h e r, datter af den foregående apoteker, J a c o b G o t t f r i e d B e c h e r.⁷⁾

Der kan næppe være tvivl om, at Mathias v. Westen i Kerteminde, der ifølge tilførslen i kirkebogen ved hans begravelse jo var født ca. 1650, er identisk med Nr. 6. Mads el. Mathias v. Westen,

db. $\frac{7}{7}$ 1650; Lengnicks tilføjelse »† 1702 som student« må i så fald være fejlagtig, ligesom Lengnick simpelthen har forvexlet Anders Lauridsens 2' hustru med hendes faster (nr. 13).

Dette stemmer også vel med, at Kirsten v. Westen, hvis forældre begge på den tid var døde, blev gift fra sin farbroder, apoteker Peter v. Westens hus d. $\frac{15}{8}$ 1708 — $8\frac{1}{2}$ år efter, at Peter v. Westen havde købt apoteket i Odense.

Tilbage er herefter spørgsmålet om, hvem der var forældre til Sidsel Marie Lerche. De trykte kilders indbyrdes uoverensstemmelse er i så henseende ganske iøjnefaldende.

Lengnick (Mads Lerche) har, at M a d s L e r c h e, borgmester i Nysted, og hustru Zidsel Knudsdatter havde følgende børn:

- A. K n u d L e r c h e, sognepræst i Nysted, f. 1592, † $\frac{26}{2}$ 1666, g.: Sophie Bate.
- B. M a t h i a s L e r c h e, provst, sognepræst til Landet-Aageby, † 1679.
- C. Z i d s e l (M a r i a ?) L e r c h e, g.: M a t h i a s v. W e s t e n, borgmester i Nysted, † 1679.

Fr. Crone: Epitafier i Nyborg kirke (Pers. Tidsskr. I. 4. s. 36) har, at Mads Lerche, borgmester i Nyborg, † 1608, og 2' hustru Sidsel Knudsdatter, f. 1574, † $\frac{24}{4}$ 1648, havde følgende børn:

1. K n u d, f. 1593, Nysted, † 1666 (Wiberg II 488).
2. J a c o b, f. 1596, rådmand og tolder i Nyborg.
3. J o h a n n e, g.: rådmand H a n s D r u c k e n i Maribo.

Såvel Crone som Lengnick (den adelige familie Lerche) nævner nedennævnte børn af Sidsel Knudsdatters 2' ægteskab med Peder Nielsen.

- I. M a d s, f. $\frac{18}{5}$ 1610, sognepræst i Nyborg (Wiberg II 466).
- II. P e d e r, f. 1613, assessor i højesteret.
- III. K o r n e l i u s, f. $\frac{5}{3}$ 1615, stiftsbefalingsmand over Lolland-Falster.
- IV. A n n a.

Disse børn tog navnet Lerche efter moderens første mand, og Sidsel Knudsdatter blev i dette sit 2' ægteskab stammoder til de adelige Lercher.

Wibergs præstehistorie har II s. 280 (Landet-Ryde): Mads Madsen (Jacobsen?) Lerche, f. Nysted 1623, søn af Mads Lerche, borgmester, og Sidsel Knudsdatter.

L. c. II 488 (Nysted) har: Mag. K n u d M a d s e n L e r c h e, f. Nyborg $\frac{8}{2}$ 1593, † $\frac{26}{2}$ 1666, g.: Sidsel Antoniusdatter el. Jørgensdatter Bathe, † 1653.

Hoffmanns Foundationer V. s. 483—87 gengiver et Testament, bekræftet af »Vi underskrevne Salig afgangne Peder Nielsen fordum Borgmester og Kongel. Majestæts Tolder udi Nyborg, og hans efterlevende Hustrue Sissel Knuds Datter, deris samtlige og særdelis Børn og Arvinger.« Dokumentet er dateret Nyborg d. 22/9 1639 og underskrevet af:

Sidsel Knuds Datter

Mads Pedersen Peder Pedersen Cornelius Pedersen

Paa min Hustrue Anne Peders Daatters Vegne:

Bertel Hansen Canutus Lerche Jacob Lerche

Johanne Lerche, Salig Hans Druchens

Giessings Jubellærere III. I. s. 304 Tab III har: Mathias von Westen, borgmester i *Nakskov*, † 1679, g.: Maria Lerche, † 1670, borgmester Lerches datter af *Odense*, »hvis prægtige Epitaf er i Knuds Kirken«.

Det vil let ses, at de to af Wiberg nævnte præster, Knud Lerche i Nysted og Mads Lerche i Landet er identiske med de hos Lengnick (Mads Lerche) nævnte 2 ældste sønner af Mads Lerche og Sidsel Knudsdatter. Mads Lerche i Landet, der af Wiberg opgives at være født 1623,⁸⁾ kan imidlertid ikke være søn af borgmester Mads Lerche, der døde 1608, og Lengnicks stamtavle maa følgelig være fejlagtig.

Det vil endvidere hurtigt ses, at de eneste af de foran citerede kilder, der angiver Sidsel Marie Lerche som datter af borgmester Mads Lerche, er Lengnick (Mads Lerche) og Giessing jubellærere; — navnlig findes hverken Mads Lerche i Landet eller Sidsel Marie Lerche blandt underskriverne af dokumentet i Hoffm. Fund., medens man på den anden side vil se, at disse underskrivere er identiske med de af Crone anførte børn af Sidsel Knudsdatters 2 ægteskaber.

Hvis Sidsel Marie Lerche skulde være en datter af borgmester Mads Lerche, må hun i det seneste være født ca. 1608, hvilket år Mads Lerche døde, men da hun ifølge Lengnick i sit ægteskab med Mathias v. Westen fik 14 børn, født i tiden fra 1643 til 1664, skulde hun have fået disse børn, fra hun var ca. 35 til opimod 60 år gl., hvilket ikke er meget troligt.

Snarere må det antages, at Lengnick og Giessing er fejl underrettede, ligesåvel som de er løbet sur i spørgsmålet om, hvor Mads Lerche var borgmester og hvor hans børn var født. Det rigtige i sidstnævnte henseende er, at Mads Lerche var borgmester i Nyborg, og at hans børn er født der. Men når Sidsel Marie Lerche ikke var datter af borgmesteren i Nyborg, hvem var da så hendes forældre?

Jeg tror, at P. Rhode, Loll. F. I. s. 380—381 har det rigtige i så henseende. Rhode siger her, at provst og sognepræst i Nysted, mag. Knud Lerche og Sophie Bate havde 9 børn, af hvilke nævnes følgende:

1. Ældste søn Ole, f. 1622, blev faderens eftermand.
2. Datteren Sidsel, g.: rådmænd Mathias v. Westen i Nysted: 12 børn.
3. Datteren Johanne, g.: 1) rådmænd Iver Nielsen i Nysted, 2) Isebrand v. Holten i Helsingør.

Herefter skal Sidsel Marie Lerche være datter af borgmester i Nyborg Mads Lerches ældste søn, Knud Lerche, og hun må vel så være født i 1620'erne, muligt ca. 1623 — året efter Knud Lerches ældste søns fødsel.

Hendes mange børn er i så fald født, fra hun var ca. 20 til ca. 40 år gl., hvilket er adskilligt mere sandsynligt, end at hun skulde have fået sit yngste barn, da hun var højt op i 50'erne.

Resultatet af det udviklede bliver da, at Lengnick har sprunget to led over og gjort Anders Lauridsens hustru, Kirsten v. Westen, til datterdatter af borgmester Mads Lerche, medens denne i virkeligheden (rigtigheden af det af mig anførte forudsat) var tipoldefader til Kirsten.

Jeg skal sluttelig meddele Kirsten v. Westens anetavle, således som den efter det foran anførte ser ud. Se næste Side.

Noter.

- 1) Peter Eilskov: Stamtavler over Slægten Eilskov, Odense 1869 (i det følgende kaldet: Eilskovs stamtavle).

Iflg. en håndskreven tilføjelse i Aarhus statsbiblioteks exemplar af denne bog, skal Laurids Jørgensens fader muligt have heddet Jørgen Nielsen el. Andersen. I samme exemplar findes også håndskrevne oplysninger om Anders Lauridsens søskende og om Laurids Jørgensens mulige søskende.

- 2) Epitafium nævnes: Hoffmanns Fund. V. 1760 s. 95 (jfr. Marmora Danica).
- 3) G. L. Wad: Fra Fyens Fortid II s. 413.
- 4) I det følgende kaldet Lengnich (v. Westen).
- 5) I det følgende kaldet Lengnick (Mads Lerche).
- 6) Velvilligst meddelt af hr. landsarkivar Hans Knudsen, Odense, hvem jeg herved bringer min tak for imødekommande svar på mine henvendelser.
- 7) E. Dam og A. Schæffer: De danske Apotekers Historie, I s. 40—41.
- 8) Jfr. også P. Rhode: Samlinger til Lolland-Falsters Historie, v. Friis (i det følgende kaldet Rhode: Loll. F.), I s. 286.

		10) Søren Let, borger i Odense, † 11/8 1579 i Odense.		14) g. Inger Unkersdatter, † 11/8 1592 i Odense.	
12) Jep Lerche — 1579 — i Havndrup paa Fyen.		12) Anton Bate. apot. i Haderslev.		10) Jacob Let, borgm. i Odense, † 11/8 1622 i Odense.	
		12) g. Abigael Bonifaciustr. Loir.		10) g. Marina Jørgensdtr., † 1/8 1603 i Odense.	
11) Eduard v. Westen til Westenhoff i Hannover.		12) Anton Bate, hofmedicus i Nykøbing, Falster, f. i Haderslev, † 11/8 1602 i Nykøb. F.		10) Bertel Wich- mand, køb- mand i Odense, † 1636 i Odense.	
Mads Lerche, borgm. i Nyborg, † 1608.		g. Sara Ober- berg, † 11/8 1602 i Nykøb. F.		10) g. Karen Let, † mellem 1678 og 1690, 99 år gl.	
11) Heinrich v. Westen til Westenhoff.		12) g. Sophie Bate, f. 1600, † 1653.		10,13) Erik Jørgen- sen, rådmand i Odense, † 1/8 1659 i Odense.	
g. Margrethe v. Cochsen.		Knud Lerche, Mag., provst, sognepr. i Nysted, f. 1/8 1593 i Ny- borg, † 11/8 1666 i Nysted.		10) g. Anna Wichmand, f. ca. 1613, g. 11/8 1633, † 1642.	
Mathias v. Westen, borgm. i Nysted, f. 11/8 1613, † 1679.		g. Sidsel Marie Lerche, g. 11/8 1641, † 1670.		9,10) Jacob Ander- sen Svitzer, købmand i Odense, † 1684.	
Mathias v. Westen, købmand i Kerteminde, døbt 1/8 1650, begr. 1/11 1694.				9,10) g. Susanne Eriksdatter, † 1706.	
				g. ca. 1686, Anna Marie Svitzer, begr. 1/10 1700 i Kerteminde	
Kirsten v. Westen, f. 11/10 1687 i Kerteminde, † 11/11 1758, g. 11/8 1708 i Odense: Anders Lauridsen (Eilshou).					

⁹⁾ Ifølge Meddelelse fra hr. landsarkivar Hans Knudsen, Odense: skifter henholdsvis 11/12 1684 og 1/6 1706.

¹⁰⁾ Jfr. Pers. Tidsskr. VI. 2. 1911, s. 49 ff.

¹¹⁾ Jfr. Lengnicks og Giessings stamtavler.

¹²⁾ Jfr. Jul. Bidstrups stamtavle o. fam. Hauberg og Arboe, K. 1911.

¹³⁾ Jfr. Pers. Tidsskr. VIII. 4. 1925 s. 311.

¹⁴⁾ Om hendes ascendens se: G. L. Wad: Fra Fyens Fortid I. s. 38 ff.